

25. ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Н.В. Остапенко

Національний університет харчових технологій

Актуальним питанням для економічної дійсності України є питання податкових пільг, адже регулююча функція фіскальної політики дискредитована саме через вітчизняну практику їх надання. Такий стан речей постійно викликає теоретичні дискусії щодо доцільності та дієвості податкових пільг. З одного боку, зниження ставок оподаткування та надання однакових податкових стимулів для інвестування не вирішує проблеми забезпечення мобільності капіталу в довгостроковій перспективі, а може лише поглибити конфлікт між традиційними видами економічної діяльності та новою економікою, для створення яких не вистачає ресурсів. З іншого боку, податкові пільги за певних умов є дієвим інструментом підтримки національної конкурентоспроможності та створення нового технологічного ядра будь-якої економічної системи, особливо трансформаційної. При цьому умовами ефективності наданих пільг є їх жорстке цільове призначення, обмеження у часі та проведення постійного комплексного моніторингу. За проведеннями В. Загорським дослідженнями оптимальним періодом дії податкової пільги є чотири роки. Так, з урахуванням індексу інфляції за відповідний період надана, наприклад, у 2000 році одна гривня податкової пільги збільшує доходи бюджету від сплати податку на прибуток на 1,72 гривні у 2004 році. Таким чином, за умов короткострокового використання пільги відсутній її позитивний ефект, а більший термін дії уможливорює зловживання і втрати ефективності. До того ж, пільги справляють на суб'єктів господарювання певний психологічний ефект та підвищують інвестиційну активність підприємств.

Основним протиріччям надання податкових пільг в Україні є використання даного засобу державного регулювання для підтримки збиткових підприємств. Офіційні пільги, що стосувалися як прямих, так і непрямих податків, в Україні встановлені в основному для галузей і виробництв, що стали збитковими й неконкурентоспроможними (автомобільна, суднобудівна, вугільна, газова промисловість, електроенергетика тощо). Останнє суперечить проголошеному курсу на інноваційне оновлення промисловості, гальмує ініціативу сумлінних платників податків, а також веде до невиправданого скорочення бюджетних надходжень.

Зрозуміло, що пільги повинні не лише збільшувати прибуток підприємства, який залишається в його розпорядженні, але й стимулювати до реінвестування прибутку та розширення виробництва. Тому нагальним питанням в Україні залишається необхідність цільового використання вивільнених грошових ресурсів, наприклад, на розширення діяльності, на покращення технічних і якісних характеристик продукції, на оновлення основних засобів тощо. Крім того, використання податкових пільг в інноваційній сфері є необхідним в умовах забезпечення економічного зростання країни на інноваційній основі.

Не дивлячись на численні проблеми навколо податкових пільг, доцільним є перегляд найближчим часом на державному рівні концепції їх використання з метою оптимізації взаємодії держави та підприємницького сектору, а також підвищення її ефективності. При цьому уточнення переліку вітчизняних економічних пріоритетів розвитку для визначення сфер і галузей економіки, застосування податкових пільг, в яких матиме максимальний економічний або соціальний ефект, і проведення аналізу наданих податкових стимулів з метою визначення виправданості їх існування, дасть можливість нівелювати негативну вітчизняну практику їх надання та створити преференції в сфері оподаткування для забезпечення сталого економічного зростання.

Науковий керівник: Т.В. Швед.